

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÜZEL SANATLAR LİSESİ
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE
UYGULAMASI DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI
11 ve 12. Sınıflar

Ankara 2016

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI	5
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER	6
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI.....	7
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	8
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULAMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR.....	9
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	10
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE VE SÜRELERİ.....	11
11. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	12
12. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	20

GİRİŞ

Müzik, insanın varoluşundan günümüze toplum, eğitim ve kültür hayatının ayrılmaz bir unsuru olarak varlığını korumuştur. İnsan ruh ve ses estetiğinin gelişmesinde önemi vardır. Müzik kavramı hakkında onlarca tanım yapılmıştır. Aynı zamanda müzik, tarih boyunca matematikten fiziğe, tıptan felsefeye çok farklı disiplinlerin inceleme alanına girmiştir

Müziğin, insanlığın ilk zamanlarından itibaren belli ses sistemi çevresinde geliştiği, zamanla çalgısal gelişmelere paralel olarak form ve biçimlere bürünerek zenginleştiği bilinen bir gerçektir. Zaman içerisinde, toplumdaki sosyokültürel gelişmelere paralel olarak müzikal yapı da her toplumda kendi çizgisinde gelişme göstermiştir. Bu çizgi, Doğu müziklerinde makamsal örgüleri getirmiş, Batı müziklerinde ise çok sesli özellik kazanmıştır. Ama halk içerisinde kabul gören müzik algısı, tek ses üzerine kurgulanmıştır. Önceleri Batı müziğinde de var olan koma seslerin zamanla terk edilmesi ve tamperaman sistemin kullanılması, batı müziğindeki gelişme çizgisini kökten değiştirmiştir. Orta Çağ Avrupa'sında, kilisenin büyük etkisiyle çok sesli (polifonik) majör ve minör tonların kullanılması ile müzikal yapı tamperaman sisteme uyarlanmıştır. Bu geçiş, beraberinde, tavır, yorum, müzik duygusu ve ses sistemlerine de etki etmiştir. Ama müzik, her zaman evrensel bir dil olarak ilkel toplumlardan çağdaş toplumlara, insan ruh ve estetiğinin gelişmesine etkisi olan kültürel bir olgudur. Müziğin evrensel dili anlayanlara dolaysız bir bilgi sunar; nesnelere, fikirleri, davranışları simgesel bir anlatımla canlandırır (Popescu-Judet, 2007).

Müzik türleri içerisinde Türk müziğinin gelişme çizgisi, diğer toplumların sahip olduğundan daha çeşitli ve zengin niteliktedir. Kendi iç yapısındaki zenginlik, Türk müziğini ayrı bir inceleme konusu yapmaktadır. Özellikle makamsal yapı, Türk müziğinin en köklü ve derin özelliğidir. Bu bağlamda, Türk müziği ile Batı müziğini birbirinden keskin çizgilerle ayıran özellik de burasıdır.

Türk müzik kültürünü incelemek, sadece seslerin, ses aralıklarının ve perdelerin nasıl elde edildiğini anlamak değil, aynı zamanda bu alandaki tecrübelerin ortaya çıkardığı fikirleri, musikin yorumlanmasıyla uyandıran duygular arasındaki ilişkileri, musikide kullanılan çeşitli temalar ile üslupların kavramsallaşmasını da incelemek demektir (Popescu-Judet, 2007). Bu bağlamda müzik bilimi de farklı disiplinlerin (organoloji, etnomüzikoloji, halkbilimi gibi) yaklaşım ve yöntemlerini birlikte incelemeyi zorunlu kılmaktadır.

Türk müzik tarihi ile ilgili bilgi verirken iki şekilde kaynaktan söz edilebilir: Birincisi, sözlü kültür yolu ile günümüze ulaşan durum. İkincisi ise yazılı kaynaklarla intikal eden belge ve bilgiler. Aslında birinci durum, sözlü aktarım yolu, Türk kültürünün en belirgin özelliğidir. Usta çırak yolu ile tarihin derinliklerinde kalan pek çok sözlü sözsüz ezgi, bu yöntemle bugüne ulaşmıştır. Sözel kültür bilgilerinin zamanla hafızlardan silineceği veya unutulacağı dikkate alınırsa eğitim yolu ile notaya bağlı öğretim sisteminin önemi burada ortaya çıkacaktır. Türk müziğinin (halk ya da sanat) notaya alma ve öğretilmesi, sistemin eğitim boyutunu son derece önemli hâle getirmektedir. Bu programda, Türk müziği bütün olarak düşünülmüş, geleneksel halk müziğinde var olan ama gerçekte Türk müziğinin ana eksenini teşkil eden makamsal yapı ekseninde sistematik bir eğitim sürecinin çeşitli yönleri ile eğitime taşınması temel alınarak üniteler ve

konular işlenmeye çalışılmıştır.

Türk Halk Müziği Teori ve Uygulaması Dersi Öğretim Programı'nda hedeflenen kazanımlar, Türk müzik kültürünün geleneksel yapısı, ses ve icra sistemleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Geçmişten günümüze oluşan türkü külliyatı temel alınmakla birlikte diğer bilim alanlarının kaynaklarına da başvurulmuştur.

Bu programın amacı, geçmişten beri varlığını koruyan geleneksel türkü repertuarını günümüz modern eğitim anlayışı ile işleyerek geçmiş ile bugün arasında bağ oluşturmak ve türkü icra temel prensiplerini öğrenciye kazandırmaktır. Bu bağlamda, nota ve solfejle beraber ezber dayalı bir repertuar aktarımı ile müzik hafızasının güçlendirilmesi de hedefler arasında yer almaktadır. Dersin temel aldığı prensip, nota olmakla birlikte yazılı ve sözlü kaynaklar da kültür kodlarının anlaşılması bakımından son derece önemlidir.

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI

Türk Halk Müziği Teori ve Uygulaması Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu programla öğrencinin;

1. Türk müziğinin iki ana kolundan birisi olan halk müziğini doğru ve tekniklerine uygun icra etmesi,
2. Geleneksel kültür değerlerinin önemini kavraması,
3. Bireysel ve toplu icra tekniklerinin önemini kavraması ve bu teknikleri doğru şekilde uygulaması,
4. Türk halk müziğini oluşturan form ve makamları kavraması,
5. Özelde yerel, genelde millî kültürün zenginliğini fark etmesi,
6. Teorik bilginin yanında oldukça zengin türkü repertuarını öğrenerek müzik kültürü bilincine sahip bir birey olarak yetişmesi amaçlanmaktadır.

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER

Türk Halk Müziği Teori ve Uygulaması Programıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur.

1. Türk Halk Müziği ile ilgili kavramları doğru ve yerinde kullanma
2. Müziksel algılama
3. Müziksel okuma (solfej)
4. Müziksel işitme (dikte yapma)
5. Tonalite ve modalite (makam tanıma)
6. İcra (yorumlama)
7. Nefes ve ses tekniklerini kullanma
8. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
9. Analitik düşünme
10. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
11. İş birliği
12. Zaman yönetimi

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Eğitimde son eğilimler, geleneksel öğretmen merkezli yaklaşımdan, öğrencilerin üstbilişsel farkındalıklarını geliştirmeye doğru yönelmiştir. Üstbilişsel farkındalık, öğrenmede zorlukların üstesinden gelmek ve öğrencilerin sahip oldukları düşünme becerilerini geliştirmek için önemlidir. Kendi öğrenmelerini düzenleyen öğrenciler karmaşık öğrenme durumlarında çözüm üretebilir. Bu bakımdan programın uygulanması sırasında öğrenciyi merkeze alan, üstbilişsel farkındalık geliştirmesine olanak sağlayacak ve öğretmenin rehber görevi gördüğü bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturulması uygun olacaktır.

Öğretim programı, öğrenciyi bireysel olarak merkeze alarak uygulanmalıdır. Dersin hem teorik hem de uygulamaya dayalı olması bunu daha anlamlı kılmaktadır. Programda yer alan kazanımlar farklı bilişsel ve psikomotor beceriyi vurgulayacak şekilde yapılandırılmış, konular öğrencilerde müzik bilinci oluşturacak nitelikte tasarlanmıştır. Programda bilgi, beceri, değer ve tutum açısından denge gözetilmiştir. Programda yer alan bilgi, beceri ve değerlerin öğrencilere kazandırılabilmesi için öğrencinin aktif olarak katılımını sağlayacak öğrenme yöntem ve öğretim etkinliklerinin kullanılması gereklidir.

Programın uygulanmasında öğretmen tek bir öğrenme-öğretme stratejisi belirlemek zorunda değildir. Kazanımların içeriği ve öğrenciyi kazandırılması hedeflenen becerilere bağlı olarak farklı öğrenme-öğretme stratejileri (buluş yoluyla öğrenme, sunuş yoluyla öğrenme, araştırma yoluyla öğrenme, tam öğrenme, iş birlikli öğrenme, yapılandırmacı öğrenme), yöntem ve teknikleri dengeli ve amacına uygun şekilde birlikte kullanılabilir.

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Değerlendirme; öğretim programında yer alan kazanımlarda belirtilen bilgi, beceri ve tutumlara öğrencilerin ne oranda ulaştıklarının tespit edilmesi ve tespit edilen eksik ya da yanlış öğrenmelerin giderilmesi için önlemler alınmasının sağlanması açısından önemlidir. Çeşitli ve çok sayıda ölçme aracı kullanılarak sistematik olarak yapılan değerlendirme sonuçları, sadece not vermek için değil; öğrencilere performansları hakkında geri bildirim verme, öğrencileri gösterebilecekleri en üst performans seviyesine ulaştırmak için motive etme, öğretim etkinliklerinin ve öğretim programının etkililiğini belirleme amacıyla kullanılabilir.

Yapılan değerlendirme çalışmalarının sürekli olması önemlidir. Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme, öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Değerlendirme çalışmaları, farklı öğrenci yetenek ve beceri düzeylerinin yanı sıra okul veya sınıf ortamı göz önünde bulundurularak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

Öğrencilerin başarısını değerlendirmede, farklı araç ve yöntemlerin birlikte kullanılması son derece önemlidir. Kullanılacak ölçme aracı ve değerlendirme yaklaşımı, ölçülmek istenen becerilere ve değerlendirme sonuçlarının hangi amaçla kullanılacağına bağlı olarak belirlenmelidir. Psikomotor ve duyuşsal alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, dereceli puanlama anahtarı ya da derecelendirme ölçekleri şeklinde tasarlanmış gözlem formlarının yanı sıra öz ve akran değerlendirme formları kullanılabilir. Bu formlarda; öğrencinin ilgisi, dikkati, becerisi ve işitmeye olan hâkimiyeti, düzgün ses çıkartıp çıkartmaması ve üsluba yönelik icra kabiliyetinin olup olmadığına ilişkin ölçütler yer almalıdır. Bilişsel ve psikomotor alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, bireysel ya da grup çalışması şeklinde tasarlanmış proje ve performans çalışmaları kullanılabilir.

Değerlendirme sonrasında performansları hakkında verilen yapıcı geri bildirimler; öğrencilerin neyin önemli olduğunu, neyin öğretilmeye çalışıldığını ve hangi alanda gelişmek için çaba sarf etmeleri gerektiğini kavramalarını sağlayacaktır.

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Öğrencilere nota okuma sistemi dikkate alınarak gruplar hâlinde icra yaptırılmalı ve bu yolla ortak beceri kazanımı sağlanmalıdır. Ortak icrada amaç, gruptaki her öğrencinin bir diğeri dinlemesi; ses, renk ve tınlarının yöresel üslup özellikleri ile ortak ahengi yakalamasıdır. toplu solfej ve nota okumalarda eşlik sazı olarak bağlama mutlaka kullanılmalıdır. Bu bakımdan eşlik sazların akort sistemleri, öğrencilerin ses yapısına uygun hâle getirilerek akortlanmalıdır.

2. Dersin tarihî yönünün olması, farklı disiplinlerle işbirliği yapılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle müzik tarihine ilişkin pek çok malzeme ve kaynak kullanılabilir. Makamsal bilgiler dikkatlice işlenmelidir. Farklı nota neşriyatından da faydalanılabilir.

3. Halk müziğinin işitme boyutu düşünüldüğünde yöresel okuyuş teknikleri ve stilleri göz önünde bulundurulmalıdır. Programda yer alan yöre, tavır özellikleri oldukça bol örnekle desteklenmelidir. Bu nedenle yardımcı kaynaklar, öğrenme esnasında büyük kolaylık sağlayacaktır. Ses ve görüntü kayıtları, ders içerisinde etkin bir şekilde kullanılmalıdır.

4. Programda yer alan konular, en basit düzeyden üst düzeye doğru ilerlemektedir. Eser icraları, öğrencinin tavır kazanması açısından dikkatle takip edilmelidir. Seçilen eserler, gelişigüzel olmamalı; stil, ekol sahibi üstatların eserlerine ağırlıklı olarak yer verilmelidir. Dersin dışındaki süreçler de takip edilmelidir.

5. Öğretilen eserler, sadece nota tekrarından oluşmamaktadır. Nazari bilgiler, öğrencinin müzik kültür birikimine çok yardımcı olacağından öğrencilere diğer başvuru kaynakları da hatırlatılmalı, okumaları tavsiye edilmelidir. Solfeji geçilen eserlerin yöresel üslup ve tavrı, mutlak surette göz önünde bulunmalıdır. Eserler ile ilgili gerekli açıklama yapılmalıdır.

6. Programda yer alan ünitelerin eksiksiz olarak işlenmesi şartıyla konu içeriğinde takdim tehir yapılabilir.

7. Müzik manevi, kültürel ve evrensel değerlerin sanat yoluyla aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan öğrenme sürecinde programda yer alan üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek tabloda sunulan değerlere ilişkin çalışma ve etkinliklere yer verilmesi önemlidir. Etkinlik ve çalışmalar planlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılabilir.

Değerler	Konu Başlığı
Vatanseverlik	Millî ve manevi değerleri benimseme
Hoşgörü	Farklılıklara karşı hoşgörü
Saygı	İnsanlığa karşı saygı
Çalışkanlık	Kararlılık

Bu değerlerin, öğrencilere aktarılabilmesi için, öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak ders kitabında etkinlik, çalışma, araştırma konusu veya okuma parçası olarak yer alması sağlanmalıdır.

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

11 ve 12. sınıflar için geliştirilen programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda 11. sınıf düzeyinde altı ve 12. sınıf düzeyinde altı ünite yer almaktadır. Ünite ve konuların işleniş sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar, açıklamalar veya uyarılar ilgili ünite ve konu başlıkları altında verilmiştir. Kazanımlar, ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlara ilişkin, açıklamalar, sınırlamalar veya uyarılar ise kazanımı takip eden satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir.

Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir:

Sınıf Düzeyi	Ünite no.	Konu no.	Kazanım no.	Kazanım İfadesi	Kazanım Açıklaması
			12.4.1.3.	Uşşak makamının özelliklerini açıklar.	<i>Basit makamlardan olan uşşak (maya) makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulmalıdır.</i>

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE VE SÜRELERİ

11. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Türk Halk Müziği Bilgileri	9	4	5,5
Türkü	4	4	5,5
Usul-Ölçü	24	12	16,6
Makamsal Müzik	34	28	38,8
Müziksel Okuma (Solfej)	12	12	16,6
Müziksel Yazma (Dikte)	12	13	16,6
TOPLAM	95	72	100

12. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Din Dışı Türler	19	8	11,1
Dinî Türler	8	4	5,5
Usul/Ölçü	16	12	16,6
Makamsal Müzik	24	24	33,3
Müziksel Okuma (Solfej)	12	12	16,6
Müziksel Yazma (Dikte)	12	12	16,6
TOPLAM	91	72	100

11. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

11.1. TÜRK HALK MÜZİĞİ BİLGİLERİ

Terimler: Türk Halk Müziği, ritimli ezgiler, serbest ritimli ezgiler, karma ritimli ezgiler

11.1.1. Türk Halk Müziği

11.1.1.1. Türk halk müziğini tanıır.

Türk Halk Müziğinin; geçmişe uzanan, geniş coğrafi alanlarda etkili, anonim, âşık ve din kökenli, yöresel (söyleme, çalma, makam, usul ve form) özelliklere sahip, yanaşık ve küçük değerli seslerden kurgulu bir müzik olduğu vurgulanmalıdır.

11.1.1.2. Türk halk müziğinin özelliklerini açıklar.

Türk Halk Müziğini diğer müzik türlerinden ayıran özellikler üzerinde durularak, diğer müzik türlerinden örnekler dinletilmelidir.

11.1.2. Ritimli Ezgiler

11.1.2.1. Ritimli sözel ezgileri tanıır.

11.1.2.2. Ritimli çalgısal ezgileri tanıır.

Kırık havalar diye de bilinen ritimli ezgilerin, sözel ve çalgısal olanlarına dair farklı yörelerden örnek eserleri dinletilmelidir.

11.1.3. Serbest Ritimli Ezgiler

11.1.3.1. Serbest ritimli vokal ezgileri tanıır.

11.1.3.2. Serbest ritimli çalgısal ezgileri tanıır.

Uzun havalar diye de bilinen ritimli ezgilerin, sözel ve çalgısal olanlarına dair farklı yörelerden örnek eserleri dinletilmelidir.

11.1.4. Karma Ritimli Ezgiler

11.1.4.1. Süreklilik gösteren eserleri tanıır.

11.1.4.2. Ayaklı serbest ritimli ezgileri kavrar.

11.1.4.3. Kısa süreli değişken, serbest ritim gösteren ezgileri açıklar.

Hem kırık hem de uzun havaların özelliklerini birlikte taşıyan karma ritimli ezgilerin, ostinato, ayaklı ve kısa süreli değişkenlik gösteren tiplerine dair farklı yörelerden örnek eserler dinletilmelidir.

11.2. TÜRKÜ

11.2.1. Türkünün Tanımı, Özellikleri ve Türleri

11.2.1.1. Türkü kavramını açıklar.

11.2.1.2. Türkünün özelliklerini açıklar.

a) *Halk edebiyatı anonim türlerinden olan türkünün, halk müziği içinde edebî, geleneksel, yöresel ve müziksel özelliklerinden dolayı farklı sınıflamalarla ifade edildiği belirtilmelidir.*

b) *Türkünün bir müzik formu olmasının yanı sıra aynı zamanda ortak dil ve kültür oluşumuna etki eden bir alan olduğu vurgulanmalıdır. Bu bağlamda türkünün, çocuk ve gençlerin kimlik gelişiminde, ülke değerlerini fark edebilmedeki önemli rolünün üzerinde durulmalıdır.*

11.2.2. Yapılarına Göre Türküler

11.2.2.1. Yapılarına göre türkülerini ayırt eder.

a) *Halk edebiyatı anonim türlerinden olan türkü edebî yönden, hece sayılarındaki farklılıklara bağlı olarak sınıflandırıldığı belirtilmelidir.*

b) *Farklı yörelerin türkülerinden beş, yedi, sekiz, on bir ve on beş heceli türkü örnekleri dinletilmelidir.*

11.2.3. Konularına Göre Türküler

11.2.3.1. Türkülerini konularına göre sınıflandırır.

a) *Halk edebiyatı anonim türlerinden olan türkünün; edebî yönden tabiat, aşk, yiğitlik, tören, düğün, kına, askerlik, gurbet ve hasret olarak sınıflandırıldığı vurgulanmalıdır.*

b) *İnsanımızın günlük yaşantısında karşılaştığı hemen her durumun türkülerine konu olduğu vurgulanarak türkünün halk müziği türleri içinde konu zenginliği bakımından en önde gelen tür olduğu belirtilmelidir.*

11.3 USUL/ÖLÇÜ

Ünite Açıklaması: Ünite, dinlenen eserlerin ritmik yapısına uygun tempo vuruşlarını fiziksel hareketlerle destekleyerek güçlü ve zayıf zamanları hareketlerle ifade etmeye yönelik çalışmalara yer verilmelidir.

Terimler: Tartım, düzüm, usul/ölçü, iki zamanlı usul (nim sofyon), üç zamanlı usul (semai), dört zamanlı usul (sofyon)

11.3.1. Usul Kavramını Oluşturan Unsurlar

Konu Açıklaması: Birim zamanın farklı sürelerle ifade edilmesiyle elde edilen tartımlara yönelik çalışmalara yer verilmelidir. Düzümlere yönelik çalışmalara yer verilmelidir. Usulün müziğin temel unsurlarından biri olduğu vurgulanmalıdır. Usulün kalıp halinde belirlenmiş ölçü olduğu bilgisi verilerek usul ile ölçü arasındaki fark belirtilmelidir.

11.3.1.1. Temel nota ve sus değerlerinden oluşan tartımları tanıır.

11.3.1.2. Tartımlardan oluşan düzum kavramını ifade eder.

11.3.1.3. Değişik düzumlerin birleşmesinden oluşan usul kavramını ifade eder.

11.3.1.4. Usul kavramını oluşturan ölçü kavramını ifade eder.

11.3.2. İki Zamanlı Usul (Nim Sofyan)

Konu Açıklaması: İki zamanlı usulün darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır. Azeri yerleşim bölgelerinde rastlanan, iki zamanlı usulün üçerli şekli diye bilinen düzumün (3+3=6) şeklinde kurulmuş tipinden de bahsedilmelidir.

11.3.2.1. İki zamanlı usulün oluşumunu kavrar.

11.3.2.2. İki zamanlı usulün mertebelerini kavrar.

11.3.2.3. İki zamanlı usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

11.3.2.4. İki zamanlı usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

11.3.3. Üç Zamanlı Usul (Semai)

Konu Açıklaması: Üç zamanlı usulün darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır. Örneğine az rastlanılsa da üç zamanlı usulün üçerli şekli diye bilinen düzumün (3+3+3=9) şeklinde kurulmuş tipinden de bahsedilmelidir.

11.3.3.1. Üç zamanlı usulün oluşumunu kavrar.

11.3.3.2. Üç zamanlı usulün mertebelerini kavrar.

11.3.3.3. Üç zamanlı usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

11.3.3.4. Üç zamanlı usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

11.3.4. Dört Zamanlı Usul (Sofyan)

Konu Açıklaması: Dört zamanlı usulün darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır. Örneğine Azeri yerleşim bölgelerinde rastlanan, dört zamanlı usulün üçerli şekli diye bilinen, düzümü ise (3+3+3+3=12) şeklinde kurulmuş bir tipinden de bahsedilmelidir.

11.3.4.1. Dört zamanlı usulün oluşumunu kavrar.

11.3.4.2. Dört zamanlı usulün mertebelerini kavrar.

11.3.4.3. Dört zamanlı usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

11.3.4.4. Dört zamanlı usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

11.3.5. Birleşik Beşli (Türk Aksağı)

Konu Açıklaması: Birleşik beşli usulün darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır.

11.3.5.1. Birleşik beş zamanlı usulün oluşumunu kavrar.

11.3.5.2. Birleşik beş zamanlı usulün mertebelerini kavrar.

11.3.5.3. Birleşik beşli usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

11.3.5.4. Birleşik beş zamanlı usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

11.3.6. Birleşik Altılı (Yürük Semai)

Konu Açıklaması: Özellikle birleşik altılı usul kavratılırken darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır. Yürük semai usulünden farklı olarak uygulanan (4+2), (2+4) ve (2+2+2) düzüm tipleri üzerinde durulmalıdır.

11.3.6.1. Birleşik altı zamanlı usulün oluşumunu kavrar.

11.3.6.2. Birleşik altı zamanlı usulün mertebelerini kavrar.

11.3.6.3. Birleşik altılı usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

11.3.6.4. Birleşik altılı usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

11.4. MAKAMSAL MÜZİK

Ünite Açıklaması: Ünite de öğrencinin, dinlediği eserin makamını aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edilebilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Terimler: Türk müziği ses sistemi, koma, bakiye, küçük mücenneb, büyük mücenneb, tanini, ikili, üçlü, dördü, beşli, altılı, yedili, sekizli aralıklar, dördüleri ve beşliler; çargâh, buselik, kürdi

11.4.1. Türk Müziği Ses Sistemi ve Aralık

11.4.1.1. Türk sanat müziğinde kullanılan ikili aralıkları ve sembolleri tanır.

Türk sanat müziğinde kullanılan ikili aralıklar ve sembolleri, halk müziği perde sistemine göre anlatılmalıdır.

11.4.1.2. Türk halk müziğinde kullanılan ikili aralıkları ve sembolleri tanır.

11.4.1.3. Üçlü, dördü, beşli, altılı, yedili ve sekizli aralıkları kavrar.

İkili, üçlü, dördü, beşli, altılı, yedili ve sekizli aralıklar farklı kurgularla tanıtılmalıdır.

11.4.2. Türk Müziğinde Dizi Meydana Getirmeye Yarayan Özel Dördüleri

11.4.2.1. Dizi meydana getirmeye yarayan özel dördüleri ayırt eder.

a) Makamları oluşturan dördüleri aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre de açıklanmalıdır.

b) Çargâh, buselik, Kürdi, rast, uşşak ve hicaz dördüleri üzerinde durulmalıdır.

11.4.3. Türk Müziğinde Dizi Meydana Getirmeye Yarayan Özel Beşliler

11.4.3.1. Dizi meydana getirmeye yarayan özel beşlileri ayırt eder.

Çargâh, buselik, kürdi, rast, uşşak ve hicaz dördü ve beşlileri aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre de vurgulanmalıdır.

11.4.4. Türk Müziğinde Makam Kavramı

11.4.4.1. Makam kavramını açıklar.

11.4.4.2. Basit makamların nasıl oluştuğunu açıklar.

11.4.4.3. Şet makamların nasıl oluştuğunu açıklar.

11.4.4.4. Birleşik makamların nasıl oluştuğunu açıklar.

11.4.4.5. Türk müziğindeki makam kavramlarını açıklar.

Durak, seyir, diz, güçlü, asma karar, donanım, perde, yeden kavramları tanıtarak bazı durumlarda bunların halk ezgilerinde farklı uygulamaları olabileceği belirtilmelidir.

11.4.5. Çargâh Makamı

11.4.5.1. Çargâh makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

11.4.5.2. Çargâh makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.4.5.3. Çargâh makamının özelliklerini kavrar.

Basit makamlardan olan çargâh makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri vurgulanmalıdır.

11.4.5.4. Çargâh makamındaki eserleri ayırt eder.

11.4.6. Buselik Makamı

11.4.6.1. Buselik makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

11.4.6.2. Buselik makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.4.6.3. Buselik makamının özelliklerini kavrar.

Basit makamlardan olan buselik makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri vurgulanmalıdır.

11.4.6.4. Buselik makamındaki eserleri ayırt eder.

11.4.7. Kürdi Makamı

11.4.7.1. Kürdi makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

11.4.7.2. Kürdi makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.4.7.3. Kürdi makamının özelliklerini kavrar.

Basit makamlardan olan kürdi makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri vurgulanmalıdır.

11.4.7.4. Kürdi makamındaki eserleri ayırt eder.

11.4.8. Rast Makamı

11.4.8.1. Rast makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

11.4.8.2. Rast makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.4.8.3. Rast makamının özelliklerini kavrar.

Basit makamlardan olan rast makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri vurgulanmalıdır.

11.4.8.4. Rast makamındaki eserleri ayırt eder.

11.4.9. Segâh Makamı

11.4.9.1. Segâh makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

11.4.9.2. Segâh makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.4.9.3. Segâh makamının özelliklerini kavrar.

Basit makamlardan olan segâh makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri vurgulanmalıdır.

11.4.9.4. Segâh makamındaki eserleri ayırt eder.

11.4.10. Hüseyini Makamı

11.4.10.1. Hüseyini makamını ve hüseyini ayağının oluşumunu kavrar.

11.4.10.2. Hüseyini makamını oluşturan beşli ve dörtlüleri ifade eder.

11.4.10.3. Hüseyini makamının özelliklerini kavrar.

Basit makamlardan olan hüseyini makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri kavratılmalıdır.

11.4.10.4. Hüseyini makamındaki eserleri ayırt eder.

11.5 MÜZİKSEL OKUMA (SOLFEJ-BONA)

Ünite Açıklaması: Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel okuma ve deşifre yapma beceri lerini kazanmaları ve pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Solfeji yapılan eserin makamının aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edilebilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Seçilecek solfejlerin öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Terimler: Çargâh, buselik, kürdi, rast, segâh, hüseyini, dizi, solfej, bona, deşifre

11.5.1. Çargâh Makamında Müziksel Okuma

11.5.1.1. Çargâh makamı dizisini seslendirir.

11.5.1.2. Çargâh makamında yazılmış solfejleri okur.

a) Çargâh makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

b) Çargâh makamında solfej yapılırken seçilen eserlerin 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde olmasına ve aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre okunmasına dikkat edilmelidir.

11.5.2. Buselik Makamında Müziksel Okuma

11.5.2.1. Buselik makamı dizisini seslendirir.

11.5.2.2. Buselik makamında yazılmış solfejleri okur.

a) Buselik makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

b) Buselik makamında solfej yapılırken seçilen eserlerin 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde olmasına ve aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre okunmasına dikkat edilmelidir.

11.5.3. Kürdi Makamında Müziksel Okuma

11.5.3.1. Kürdi makamı dizisini seslendirir.

11.5.3.2. Kürdi makamında yazılmış solfejleri okur.

a) Kürdi makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

b) Kürdi makamında solfej yapılırken seçilen eserlerin 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde olmasına ve aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre okunmasına dikkat edilmelidir.

11.5.4. Rast Makamında Müziksel Okuma

11.5.4.1. Rast makamı dizisini seslendirir.

11.5.4.2. Rast makamında yazılmış solfejleri okur.

Rast makamlarında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yapılmalıdır.

11.5.5. Segâh Makamında Müziksel Okuma

11.5.5.1. Segâh makamı dizisini seslendirir.

11.5.5.2. Segâh makamında yazılmış solfejleri okur.

Segâh makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yapılmalıdır.

11.5.6. Hüseyni Makamında Müziksel Okuma

11.5.6.1. Hüseyni makamı dizisini seslendirir.

11.5.6.2. Hüseyni makamında yazılmış solfejleri okur.

Hüseyni makamı solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yapılmalıdır.

11. 6. MÜZİKSEL YAZMA (DİKTE)

Ünite Açıklaması: Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel yazma becerisi kazanmaları ve pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Diktesi yapılan eserin makamının aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edilebilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Seçilecek ezgi diktelerinin öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Terimler: Çargâh, buselik, kürdi, rast, segâh, hüseyni, dizi, müziksel yazma (dikte)

11.6.1. Çargâh Makamında Müziksel Yazma

11.6.1.1. Çargâh makamı dizisini yazar.

11.6.1.2. Çargâh makamında ezgi diktelerini yapar.

a) Çargâh makamında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.

b) Çargâh makamında dikte yapılırken, seçilen eserlerin 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde olmasına ve aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre müziksel yazmaya dikkat edilmelidir.

11.6.2. Buselik Makamında Müziksel Yazma

11.6.2.1. Buselik makamı dizisini yazar.

11.6.2.2. Buselik makamında ezgi diktelerini yapar.

a) Buselik makamında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.

b) Buselik makamında dikte yapılırken seçilen eserlerin 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde ve aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre müziksel yazmaya dikkat edilmelidir.

11.6.3. Kürdi Makamında Müziksel Yazma

11.6.3.1. Kürdi makamı dizisini yazar.

11.6.3.2. Kürdi makamında ezgi diktelerini yapar.

a) Kürdi makamında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler açıklanmalıdır.

b) Kürdi makamında dikte yapılırken seçilen eserlerin 2, 3 ve 4 zamanlı usul-lerde olmasına ve aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre müziksel yazmaya dikkat edilmelidir.

11.6.4. Rast Makamında Müziksel Yazma

11.6.4.1. Rast makamı dizisini yazar.

11.6.4.2. Rast makamında ezgi diktelerini yapar.

Rast makamında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler açıklanmalıdır.

11.6.5. Segâh Makamında Müziksel Yazma

11.6.5.1. Segâh makamı dizisini yazar.

11.6.5.2. Segâh makamında ezgi diktelerini yapar.

Segâh makamında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.

11.6.6. Hüseyni Makamında Müziksel Yazma

11.6.6.1. Hüseyni makamı dizisini yazar.

11.6.6.2. Hüseyni makamında ezgi diktelerini yapar.

Hüseyni makamında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.

12. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

12.1. DİN DIŞI TÜRLER

Ünite Açıklaması: Üniteye yöresel icracılardan dinletilerek ezgi yürüyüşleri, yöresel ağız kullanımları, konuları ve kullanılan çalgılarla ilgili öğrencilerin bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.

Terimler: Maya, bozlak, gurbet havası, barak, hoyrat, divan

12.1.1. Maya

12.1.1.1. Maya kavramını tanımlar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan mayanın, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanmalıdır.

12.1.1.2. Maya formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

12.1.1.3. Maya formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

12.1.2. Gurbet Havası

12.1.2.1. Gurbet havası kavramını tanımlar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan gurbet havasının, teke yöresinde (Antalya, Isparta, Burdur) ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanmalıdır.

12.1.2.2. Gurbet havası formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

12.1.2.3. Gurbet havası formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

12.1.3. Bozlak

12.1.3.1. Bozlak kavramını tanımlar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan bozlaşın, Orta Anadolu'dan başlayarak Güneydoğu Anadolu'ya uzanan bir hat üzerinde ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanmalıdır.

12.1.3.2. Bozlak formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

12.1.3.3. Bozlak formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

12.1.4. Barak

12.1.4.1. Barak kavramını tanımlar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan barakların, Gaziantep (Nizip, Oğuzeli, Kargamış) yöresinde ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanmalıdır.

12.1.4.2. Barak formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

12.1.4.3. Barak formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

12.1.5. Hoyrat

12.1.5.1. Hoyrat kavramını tanıır.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan hoyratın, özellikle Elazığ ve Kuzey Irak'ta Musul ve Kerkük yöresinde ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanmalıdır.

12.1.5.2. Hoyrat formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

12.1.5.3. Hoyrat formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

12.1.6. Divan

12.1.6.1. Divan kavramını tanımlar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan divanın, özellikle Selçuklu ve Osmanlı döneminde şehir merkezlerinde ağırlıklı olarak icra edildiği belirtilmelidir.

12.1.6.2. Divan formunun aruz veznini ifade eder.

Günümüze kadar ulaşan divan formunun "fâilâtün/fâilâtün/fâilâtün/fâilün" aruz vezniyle yazıldığı belirtilmelidir.

12.1.6.3. Divan formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

12.1.6.4. Divan formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

12.2. DİNÎ TÜRLER

Terimler: İlahi (nefes, savt, gülbang), semah

12.2.1. İlahî

12.2.1.1. İlahi kavramını tanımlar.

Tasavvufi halk müziği formlarından biri olan ilahi, makamsal yapısı sanat müziğinin etkisinde kalarak oluşturulmuş bir form olduğu belirtilmelidir.

12.2.1.2. İlahi formunun farklı dinî gruplardaki isimlendirmelerini kavrar.

Farklı dinî gruplarda farklı isimlerle anılan ilahinin (nefes, savt, gülbang), özellikle her dinî grubun kendi felsefesini konu ettiği belirtilmelidir.

12.2.1.3. İlahi formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

Şehir merkezlerine yakın yörelerde icra edilen diğer halk müziği formlarının da ilahide olduğu gibi makam, usul, çalgı, form ve edebî özellikler bakımından sanat müziği ile benzerlik gösterebildiği belirtilmelidir.

12.2.1.4. İlahi formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

İlahinin en belirleyici unsurunun sözleri olduğu vurgulanmalıdır.

12.2.2. Semah

12.2.2.1. Semah kavramını tanımlar.

12.2.2.2. Semah formunun uygulandığı dinî grupları ifade eder.

a) *Semahın ait olduğu dinî gruplarda özellikle o dinî grubun kendi felsefesini konu ettiği belirtilmelidir.*

b) *Semahın, Alevi-Bektaşî topluluklarının “ayinîcem” adı verilen törenlerinde, semah denilen törene eşlik amacıyla üretilmiş bir tür olduğu vurgulanmalıdır.*

12.2.2.3. Semah formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını tanıır.

12.2.2.4. Semah formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

Halk müziğimizin dinî formlarından olan semahın, en belirleyici özelliğinin sözleri olduğu belirtilerek ,semahın Ağır lama (andante-moderato)-yeldirme (allegretto)-şahlama (allegro) bölümlerinden oluştuğu vurgulanmalıdır.

12.3. USUL/ÖLÇÜ

Ünite Açıklaması: Üniteye dinlenen eserlerin ritmik yapısına uygun tempo vuruşlarını fiziksel hareketlerle destekleyerek güçlü ve zayıf zamanları hareketlerle ifade etme becerileri-geliştirecek çalışmalar yapılmalıdır.

Terimler: Birleşik yedili (devritûran, devrihindî), birleşik sekizli (düyek, müsemmen), birleşik dokuzlu (aksak), karma onlu (curcuna-lenk fahte-çeng-i harbî)

12.3.1. Birleşik Yedili (Devritûran, Devrihindî)

Konu Açıklaması: Birleşik yedili usul kavratılırken darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır. Devrihindî ve devritûran, usullerinden farklı olarak uygulanan düzüm tipi (2+3+2) üzerinde durulmalıdır.

12.3.1.1. Birleşik yedili usulün oluşumunu kavrar.

12.3.1.2. Birleşik yedi zamanlı usulün mertebelerini ifade eder.

12.3.1.3. Birleşik yedili usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

12.3.1.4. Birleşik yedili usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

12.3.2. Birleşik Sekizli (Düyek-Müsemmen)

Konu Açıklaması: Birleşik sekizli usul kavratılırken düyek ve müsemmen usullerinin kuru luşundan farklı olarak uygulanan düzüm tipleri (2+3+3), (3+3+2) üzerinde durulmalıdır.

12.3.2.1. Birleşik sekizli usulün oluşumunu kavrar.

12.3.2.2. Birleşik sekizli usulün mertebelerini ifade eder.

12.3.2.3. Birleşik sekizli usulün kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

12.3.2.4. Birleşik sekizli usulün vuruş biçimlerini, eliyle uygulayarak gösterir.

12.3.3. Birleşik Dokuzlu (Aksak)

Konu Açıklaması: Usul kavratılırken aksak usulü kuruluşundan farklı olarak uygulanan düzüm tipleri (2+2+3+2), (2+3+2+2)) (3+2+2+2) (3+3+3) üzerinde durulmalıdır.

12.3.3.1. Birleşik dokuzlu usulün oluşumunu kavrar.

12.3.3.2. Birleşik dokuzlu usulün mertebelerini kavrar.

- 12.3.3.3. Birleşik dokuzlu usulün kuvvetli ve zayıf vuruşlarını ayırt eder.
- 12.3.3.4. Birleşik dokuzlu usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

12.3.4. Karma onlu (curcuna-lenk fahte-çeng-i harbi)

- 12.3.4.1. Karma onlu usulün oluşumunu kavrar.
- 12.3.4.2. Karma onlu usulün mertebelerini kavrar.
- 12.3.4.3. Karma onlu usulün kuvvetli ve zayıf vuruşlarını ayırt eder.
- 12.3.4.4. Karma onlu usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

12.4. MAKAMSAL MÜZİK

Ünite Açıklaması: Üniteye dinlenen eserin makamının halk müziği perde sistemine göre ayırt edilebilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Terimler: Uşşak, hicaz, karcığar, saba, nihavent, hüzzam

12.4.1. Uşşak Makamı

- 12.4.1.1. Uşşak makamının oluşumunu kavrar.
- 12.4.1.2. Uşşak makamını oluşturan dördü ve beşlileri ifade eder.
- 12.4.1.3. Uşşak makamının özelliklerini açıklar.
Basit makamlardan olan uşşak (maya) makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulmalıdır.
- 12.4.1.4. Uşşak makamının eserlerini ayırt eder.

12.4.2. Hicaz Makamı

- 12.4.2.1. Hicaz makamını ve muhalif ayağının oluşumunu kavrar.
- 12.4.2.2. Hicaz makamını oluşturan dördü ve beşlileri ifade eder.
- 12.4.2.3. Hicaz makamının özelliklerini açıklar.
Basit makamlardan olan hicaz makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulacaktır.
- 12.4.2.4. Hicaz makamının eserlerini ayırt eder.

12.4.3. Karcığar Makamı

- 12.4.3.1. Karcığar makamını ve kerem ayağının oluşumunu kavrar.
- 12.4.3.2. Karcığar makamını oluşturan dördü ve beşlileri ifade eder.
- 12.4.3.3. Karcığar makamının özelliklerini açıklar.
Basit makamlardan olan karcığar makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulacaktır.
- 12.4.3.4. Karcığar makamındaki eserleri ayırt eder.

12.4.4. Saba Makamı

- 12.4.4.1. Saba makamının oluşumunu kavrar.
- 12.4.4.2. Saba makamını oluşturan dördü ve beşlileri ifade eder.
- 12.4.4.3. Saba makamının özelliklerini açıklar.
Birleşik bir makam olan saba makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulacaktır.

12.4.4.4. Saba makamında eserleri ayırt eder.

12.4.5. Nihavent Makamı

12.4.5.1. Nihavent makamının oluşumunu kavrar.

12.4.5.2. Nihavent makamını oluşturan beşli ve dörtlüleri ifade eder.

12.4.5.3. Nihavent makamının özelliklerini açıklar.

Basit makamlardan olan buselik makamının rast perdesine şeddi (göçürül-müşü) olan nihavent makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulacaktır.

12.4.5.4. Nihavent makamında eserleri ayırt eder.

12.4.6. Hüzzam Makamı

12.4.6.1. Hüzzam makamının oluşumunu kavrar.

12.4.6.2. Hüzzam makamını oluşturan beşli ve dörtlüleri ifade eder.

12.4.6.3. Hüzzam makamının özelliklerini açıklar.

Birleşik makamlardan olan hüzzam makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulacaktır.

12.4.6.4. Hüzzam makamındaki eserleri ayırt eder.

12.5. MÜZİKSEL OKUMA (SOLFEJ)

Ünite Açıklaması: Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel okuma becerisi kazanmaları ve deşifre yapma becerilerini pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Solfeji yapılan eserin makamının aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edilebilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Seçilecek solfejlerin öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Terimler: Uşşak, hicaz, karcıgar, müziksel okuma (solfej), saba, nihavent, hüzzam

12.5.1. Uşşak Makamında Müziksel Okuma

12.5.1.1. Uşşak makamı dizisini seslendirir.

12.5.1.2. Uşşak makamında ezgi solfejleri okur.

Uşşak makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yapılmalıdır.

12.5.2. Hicaz Makamında Müziksel Okuma

12.5.2.1. Hicaz makamı dizisini seslendirir.

12.5.2.2. Hicaz makamında ezgi solfejlerini okur.

Hicaz makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yapılmalıdır.

12.5.3. Karcıgar Makamında Müziksel Okuma

12.5.3.1. Karcıgar makamı ve kerem ayağı dizisini seslendirir.

12.5.3.2. Karcıgar makamında ve kerem ayağında ezgi solfejlerini okur.

Karcıgar makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yapılmalıdır.

12.5.4. Saba Makamında Müziksel Okuma

12.5.4.1. Saba makamı dizisini seslendirir.

12.5.4.2. Saba makamında ezgi solfejleri okur.

Saba makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

12.5.5. Nihavent Makamında Müziksel Okuma

12.5.5.1. Nihavent makamı dizisini seslendirir.

12.5.5.2. Nihavent makamında ezgi solfejlerini okur.

Nihavent makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

12.5.6. Hüzzam Makamında Müziksel Okuma

12.5.6.1. Hüzzam makamı dizisini seslendirir.

12.5.6.2. Hüzzam makamında ezgi solfejlerini okur.

Hüzzam makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

12.6. MÜZİKSEL YAZMA (DİKTE)

Ünite Açıklaması: Ünitenin işlenişi sırasında öğrencilerin, müziksel yazma becerisi kazanmaları ve pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Seçilecek ezgi diktelerinin öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Terimler: Uşşak, hicaz, karcıgar, saba, nihavent, hüzzam, müziksel yazma (dikte)

12.6.1. Uşşak Makamında Müziksel Yazma

12.6.1.1. Uşşak makamı dizisini yazar.

12.6.1.2. Uşşak makamında ezgi diktelerini yapar.

Uşşak makamında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.

12.6.2. Hicaz Makamında Müziksel Yazma

12.6.2.1. Hicaz makamı dizisini yazar.

12.6.2.2. Hicaz makamında ezgi diktelerini yapar.

Hicaz makamında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.

12.6.3. Karcıgar Makamında Müziksel Yazma

12.6.3.1. Karcıgar makamı ve kerem ayağı dizisini yazar.

12.6.3.2. Karcıgar makamında ve kerem ayağında düzeyine uygun ezgi diktelerini yapar.

Karcıgar makamında ve kerem ayağında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.

12.6.4. Saba Makamında Müziksel Yazma

12.6.4.1. Saba makamı ve kalenderi dizisini yazar.

12.6.4.2. Saba makamı ezgi diktelerini yapar.

Saba makamı ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.

12.6.5. Nihavent Makamında Müziksel Yazma

12.6.5.1. Nihavent makamı dizisini yazar.

12.6.5.2. Nihavent makamında ezgi diktelerini yapar.

Nihavent makamında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.

12.6.6. Hüz zam Makamında Müziksel Yazma

12.6.6.1. Hüz zam makamı ve tatyan ayağı dizisini yazar.

12.6.6.2. Hüz zam makamı ezgi diktelerini yapar.

Hüz zam makamında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.